

Divrej Tora

<http://twitter.com/DivrejTora>

divrejtora@gmail.com

Godina 9 23. kisleva 5776.
Broj 9 5. prosinca 2015.

B''H

U ovom broju :

Rabbi Goldwasser	3
Dobri momci...	5
Het-lamed-mem	6
Priroda izgnanstva	7
Zohar: Hanuka	11
Iz medija	18

Priprema i uređuje:
Vatroslav Ivanuša

77 petak 4.12.2015. subota 5.12.2015.

Paraša Vaješev

(Berešit 37,1 – 40,23)

Jaakov se sa svojih dvanaest sinova nastanio u Hevronu. Njegov je miljenik sedamnaestogodišnji Josef na kojemu su braća ljubomorna kako zbog povlaštenog položaja tako i zbog višebojne odjeća koju je otac za njega načinio. Josef pripovijeda braći o dva sna koja je usnio, a prema kojima je predviđeno da vlada nad njima, što jača njihovu mržnju i neprijateljstvo prema njemu.

ca (pretka kralja Davida) i Zeraha.

Šimon i Levi kuju zavjeru i planiraju ga ubiti, a Ruben, namjeravajući se kasnije vratiti i spasiti ga, predlaže da ga se baci u jamu. Dok je Josef u jami, Juda ga prodaje grupi putnika ismaelita. Braća natapaju Josefovo odijelo kozjom krvlju i pokazuju ocu navodeći ga da povjeruje da je njegovog sina ljubimca požderala divlja zvijer.

Juda se ženi i ima tri sina. Najstariji, Er, umire mlad i bez djece, a njegovoj ženi Tamar je namijenjen leviratski brak s drugom sinom, Onanom. Onan počinja grijeh jer prosipa svoje sjeme, pa i on umire preranom smrću. Juda ne želi trećeg sina dati Tamar za muža. Predodređena da rodi dijete s nekim iz Judine obitelji, Tamar se preruši u prostitutku i zavede Judu. Juda sazna da je njegova snaha trudna i naredi da ju se pogubi zbog bludničenja. Ali kad ona predoči osobne predmete koje joj je ostavio kao zalog plaćanja, on javno prizna očinstvo. Tamar rađa dva sina, Pere-

Josef je odveden u Egipat i prodan Potifar, faraonovom glavnom dvorskom upravitelju. B-g blagoslivlja sve što Josef čini, pa on uskoro postaje nadglednik sve gospodareve imovine. Potifarova žena želi naočitog i karizmatičnog mladića. Kad Josef odbije njene ponude, ona se požalila mužu i lažno ga optuži za pokušaj silovanja. Potifar ga baci u tamnicu. Josef zadobija povjerenje i naklonost svojih tamničara, te mu oni povjeravaju vođenje zatvorske administracije.

U zatvoru Josef susreće faraonovog glavnog peharnika i glavnog pekara. Utamničeni su jer su vrijeđali svog kraljevskog gospodara. Obojica su usnula uznemiravajuće snove koji im je Josef protumačio. U tri dana, kazuje im, peharnik će biti oslobođen, a pekar obješen. Josef traži peharnika da se zauzme za njega kod faraona. Josefova predviđanja se ostvaruju, ali peharnik zaboravlja na njega i ne čini za njega ništa. ■

Shabbat Shalom!

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Vaješev

**A ako ne sada,
onda kada?**
(Izreke otaca 1,14)

Poznata Hilelova izjava pomalo je zagonetna. Na prvu, odgovor je, „Kasnije.“ Zašto to, što god to bilo, ne možemo obaviti u neko drugo doba? Istina je da otezanje nije vrlina, no zašto Hilel hoće reći da ako ne sada, onda to neće biti nikada?

Rabin iz Gura objasnio je da ako nešto činim kasnije, to doista može biti učinjeno, ali ću ostati bez aktualnog „sada.“ Trenutni „sada“ postoji tek čas, i iskoristili ga ili ne, on se više neće vratiti. Kasnije će biti drugi „sada.“

Kralj Solomon posvećuje sedam znamenitih redaka knjige Propovjednika svom načelu da sve ima svoje određeno, konkretno vrijeme. Njegova poanta je jasna: Ja mogu odgoditi da učinim nešto dobro drugome za sutra, ali hoće li to

djelo, ako ga učinim točno onako kako bih ga učinio danas, izvršiti isti učinak?

Mudrost koju učim u ovom trenutku pripada ovom trenutku. Dobro djelo koje činim u ovom trenutku pripada ovom trenutku. Naravno, mogu ih učiniti i kasnije, no oni će pripadati tim kasnijim trenucima. Ono što mogu učiniti a da pripada *ovom* trenutku je samo ono što činim *sada*. ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Negativne zapovijedi

101. 102. 103. Negativna je zapovijed ne jesti nikakvog kruha od usjeva prije [nego se donese u Svetište] prinošenja *omera*. Isto je tako negativna zapovijed da se ne jede nikakav *kali* (što znači zrnje od pet vrsta usjeva koje se peklo na vatri) od novog uroda prije prinošenja *omera*. I također je negativna zapovijed da se ne jede nikakav *karmel* (što znači da je zdrobljeno rukom, a ne pečeno na vatri) od novog uroda prije prinošenja *omera*

jer Pismo kaže, *I nećeš jesti ni kruha, ni kali (pržena zrnja), niti karmel (svježa zrnja) do dana današnjega.* (Va-jikra 23,14). Sve se to odnosi isključivo na [zrnje] pet vrsta žitarica, a to su, pšenica, ječam, pir, zob i raž; to je zabranjeno. Ako netko jede kruh, prženo zrnje, i *karmel* – količinu veličine masline od svakoga – on krši tri zabrane. Dok je Svetište postojalo, to je bilo zabranjeno od šesnaestog nisana do nakon prinošenja *omera*. U vrijeme kad Svetišta nema, zabranjeno je čitav

dan šesnaestog nisana, po zakonu Tore. A u dijaspori, gdje se uvijek drže dva dana blagdana, zabranjeno je po zakonu učenjaka [isto tako i] čitavog sedamnaestog dana. Dokle god posađene žitarice puštaju korijenje prije *omera*, čak i ako sazriju nakon *omera*, *omer* ih čini dozvoljenima.

Ova zabrana za novi urod žitarica na snazi je posvuda, u svako doba, kako za muškarca tako i za ženu.

Ima nekih ranih autoriteta koji smatraju da je zakon o novom urodu žitarica u zemljama van Izraela jedino zakonska odredba učenjaka, i služi kao mjera zaštite; i oni su ga proglasili samo za područja koja graniče sa Zemljom Izraelovom. Stoga većina [Židovskog] svijeta ne obraća pažnju na njega. Iako nije u našoj moći da proturječimo onima koji su tolerantniji, svejedno će svaka savjesnija religiozna osoba za sebe strogo držati sve što joj je moguće; jer prema mnogim velikim ranim autoritetima ovo je u svakom pogledu zabrana iz Tore. ■

Rabbi Dovid Goldwasser:

Nada

U *Hilhos* (4. poglavlje) Rambam uspoređuje *micvu* paljenja svijeća za Hanuku s *micvom* ispijanja četiri čaše vina za Seder. Onaj tko ne može kupiti vino za *arba kosot* i onaj tko nema ulja za *hanukiju*, ako je neopodno, treba prodati svoju odjeću kako bi mogao izvršiti te *micvot*.

Zašto obaveza da se ide toliko daleko kao što je prodavanje odjeće radi izvršenja ove dvije *micvot*, iako su to rabinske zapovijedi?

Rabin Nisim Jagen objašnjava da je *micva* ispijanja četiri čaše vina utvrđena u znak sjećanja na izlazak iz Egipta i predstavlja temelj naše vjere. Kad su Kuzari rabina pitali što on vjeruje, odgovorio je da vjeruje u *jeciat Micrajim* – da je židovski narod bio roblje u Egiptu i da je zatim oslobođen. Iako ne može dokazati da je Hašem stvorio svijet, izlasku iz Egipta svjedočile su tisuće ljudi i to se može dokazati. Štoviše, u vrijeme kad se Hašem otkrio na *Har Sinaju* i objavio prvu od Deset zapovijedi, rekao je: „Ja sam Hašem B-g tvoj koji te izveo iz zemlje egipatske ...“, a nije rekao „stvoritelj svijeta.“ Upravo *jecias Micrajim* je temelj naše vjere (*emuna*). Zato *micva arba kosot*, koja je ustanovljena u znak sjećanja na veliko čudo koje se dogodilo našim precima, zahtjeva od čovjeka da proda čak i svoju odjeću kako bi izvršio tu *micvu*.

Rambam navodi da je i čudo Hanuke jedan od kamena temeljaca naše vjere. Rabin Simha Zisel, inače poznat kao Alter iz Kelma, učenik velikog rabina Jisroela Salantera, piše da je nakon četrdeset godina paljenja hanukije napokon shvatio

Čovjek nema udjela u Tori sve dok ne povjeruje da je čudo sve što se u svijetu događa.

blagoslov "... koji je izvojevao čuda za naše pretke, u one dane u ovom trenutku." Iako je istina da je čudo se dogodilo u prošlosti, bilo je namijenjeno sadašnjem vremenu. Generaciji Hašmonejaca, koji su imali povlasticu da vide obnovu *Beit Hamikdaša*, za osnaživanje vjere nije bilo potrebno čudo. Funkcija čuda je bila da potakne i ojača buduće generacije koje više ne zaslužuju takvo otvoreno čudo, ali trebaju pronicljivost. Promišljajući i učeći o čudu Hanuke u one dane, možemo ojačati našu vjeru u Hašema u sadašnjosti.

Prepoznati i obuhvatiti opseg čuda čupčica ulja, potiče vjerovanje. *Kohanim* su pronašli samo mali čupčić ulja koji bi prirodno trajalo samo jedan dan, no, umjesto toga, gorilo

jednog Šabata rabin Hanina ben Dosa vidio da mu je kći tužna. Kad ju je upitao za razlog, objasnila je da je šabatno svjetlo nehotice pripremila s octom umjesto s uljem. „Zašto te to zabrinjava?“ rekao je rabin Hanina. „Onaj tko je zapovjedio ulju da gori, zapovjedit će to i octu.“ I zaista, šabatno svjetlo gorilo je čitav dan.

Čudesnim gorenjem ulja za Hanuku, Hašem je želio otkriti skriveno čudo stvaranja, kao što Rambam piše (*Šemot 13,16*): iz velikih poznatih čuda, čovjek može također izvući skrivena čuda koja su temeljni dio cijele Tore. Čovjek nema udjela u Tori sve dok ne povjeruje da je čudo sve što se u svijetu događa. Razlog zbog kojeg mi to ne vidimo jest to što smo navikli na svijet kakav svakodnevno gledamo; međutim, razlike između čuda i prirode zapravo nema, jer je i sama priroda čudo.

je osam dana. U stvarnosti, za Hašema nema razlike u tome ima li samo malo ulja ili više nego dovoljno jer, u biti, i sama priroda je čudo.

Talmud (*Tanait 25a*) prenosi da je

Doznajemo iz *Berešita* (18,12) da se Sara nasmijala kad je čula tri stranca kako govore Avrahamu da će ona u svojim poznim godinama roditi si-

nastavak na stranici 4

(nastavak s 3. stranice) **Rabbi David Goldwasser: Nada**

na. Mudraci nam kazuju da je Hašem bio zbog toga nezadovoljan. Zašto? Objašnjeno je da Sara nije trebala zanemariti mogućnost da bi mogla roditi. Uostalom, roditi u mladosti jednako je čudesno i nevjerojatno kao i roditi u starosti; mi samo prihvaćamo određene situacije i postupke kao „prirodne.“ Nikad ne trebamo misliti da je Hašemu nešto teško učiniti samo zato što se nama nešto čini „prirodnijim“ od nečeg drugog.

Kad su naš osobni *bitahon* i *emuna* u pitanju, važno je uvijek imati na umu da iako se životne situacije mogu činiti nepromjenjivima, pa čak i sumornima, Hašem može osvariti bilo što. Hašem je rekao Mošeu (*Bamidbar 11,23*): „Je li Ruka Hašemova ograničena?“ Hašemu nikad nije preteško izazvati promjene bilo fizičke prirode, materijalne ili duhovne (*rihnijus*).

Naša proslava Hanuke usredotočena je na čudo ulja i to, a ne neizrecivo zapanjujuća pobjeda Hašmonejaca nad grčkom vojskom, jest fenomen koji slavimo. Imamo stotine *halahot* o tome kako, kada i gdje za-

paliti menoru, koju vrstu ulja i koji stijenj koristiti za izvršavanje te *micve*. Zašto je to tako? Vjerujem da je to zato što čudo ulja jedinstveno utjelovljuje koncept da se stvari mogu promijeniti. To je poseban izvor *hizuka* i ohrabrenje da se i beznadna situacija može obrnuti, da se mladi ljudi koji su skrenuli s puta tradicije i ostavili svoje obitelji mogu i hoće jednog dana vratiti kući.

Čudo ulja jedinstveno utjelovljuje koncept da se stvari mogu promijeniti.

To je poseban izvor *hizuka* i ohrabrenje da se i beznadna situacija može obrnuti.

Ba'al Jesod Ha'Avoda je sa svojim *gabajem* hodao tržnicom kad im je prišla neka uzrujana žena. Gorko je zaplakala i rekla da ima kćer koja je otišla od kuće i napustila svoju židovsku tradiciju. Unatoč svim njenim nastojanjima da popravi situaciju, nije u tome uspjela, a bol je bila mnogo jača nego što je mogla podnijeti. Ba'al Jesod Ha'Avoda je pažljivo saslušao njene iskrene riječi i

onda upitao ima li još uvijek kod kuće neki komad odjeće koji pripada kćeri. Kad je žena potvrdno odgovorila, Slonimer rebe ju je uputio da od te odjeće napravi stijenj koji će koristiti za *ner micvu* - paljenje svijeća za šabat i Hanuku. Potom je ženu blagoslovio da zaista zasluži spasenje. Žena je brižljivo slijedila Slonimerove upute i jednog šabata, dok su žena i njezin suprug imali *šabos seuda*, vrata su se otvorila i kći koju nisu vidjeli nekoliko mjeseci, utrčala je u kuću. Briznula je u plač i priznala da duboko žali zbog svega što se dogodilo. Bez sumnje, svetost svijeća ima sposobnost da potakne žudnju duše (*nešama*) za povratkom svojim korijenima. U vezi s ovim slučajem, Bais Avraham napominje da je to zapravo razlog za riječi blagoslova kod paljenja svijeća. Kažemo: „... *lehadlik ner šel šabat ...šel Hanuka* - ...paliti svijeće za šabat ... za Hanuku...“ da se svatko tko je zastranio može vratiti u svoju svetost, a u nutрини njegove duše svjetlost će upaliti s *ner micva*. ■

Prevela Dolores Bettini

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Dobri momci uvijek pobjeđuju

Židovski praznik Hanuke započinje u nedjelju navečer i traje 8 dana. Među ostalim, običaj je jesti mnogo hrane u kojoj ima ulja. Ulje je u Hramu potrajalo 8 dana, pa stoga i mi podižemo svoju razinu kolesterola. Prava šteta da nisu brokule potrajale 8 dana.

Ova *paraša* je poznata priča o Josipu i njegovoj braći koja ga prodaju kao roba u Egipat. Pristranost, ljubomora, strast, požuda i izdaja. Sve to, a i više od toga, prisutno je u ovoj priči. Isplati se pročitati.

'Dobri momci nikad ne pobjeđuju', stara je izreka. No, judaizam vjeruje upravo suprotno – ako činiš ispravno, nećeš izgubiti.

Ipak, oprosteno je onima koji u to ne vjeruju zbog ovtjedne *parše*. Josip je klasičan dobar momak koji UVIJEK čini ispravnu stvar. On kori svoju braću i ukazuje im na njihove mane; zatim odlazi, bez prigovora, kako bi im dostavio očevu poruku, unatoč tome što zna da ga oni mrze i da mu vjerojatno žele nauditi. Zbog njegovog truda da učini ispravnu stvar, prodan je u Egipat. Stvari kreću na bolje i on se uzdiže do pozicije najodgovornijeg čovjeka u domu svog gospodara. Ali supruga njegovog gospodara pokušava ga zvesti i on ponovno čini ispravnu stvar. I, kao nagradu za iskaz nevjerovatne moralne hrabrosti, bačen je u najtamniji zatvor u cijelom Egiptu.

Izgleda kao da je dobar momak još jednom izgubio.

Ali pričekajmo malo; prevrtimo

film nekoliko godina unaprijed. Josip postaje najmoćniji čovjek Egipta, a samim time i svijeta. Nezamislivo je bogat, čašćen do neba i spašava cijeli Egipat i čitavu civilizaciju od gladi. Ponovno je ujedinjen sa svojom obitelji i živi sretno do kraja života. Heroj židovske povijesti.

Tako dobar momak na kraju pobjeđuje. A evo i onoga što želim istaknuti.

Moje je čvrsto uvjerenje da, iako dobar momci ne pobjeđuju odmah, oni su uvijek ti koji će na kraju završiti na vrhu.

Biti pošten u poslu ponekad može značiti izgubiti ugovor ili dva, možda i neki zaista veliki. Posao/karijera može tražiti vrijeme, ponekad i dosta vremena, kako bi se pokrenuli. Može izgledati kao da drugima ide bolje unatoč njihovom nedo-

statku ispravnih vrijednosti. Ali na kraju, ljudi će te poštovati i steći povjerenje u tebe pa ćeš, bez obzira na to što će tvoji konkurenti pobijediti nekoliko kratkih utrka, ti odnijeti pobjedu u maratonu.

Velikodušno nagraditi zaposlenike može kratkoročno značiti manje profita u poslu, ali dugoročno će iznjedrili vjernije i posvećenije zaposlenike te će se itekako isplatiti.

Biti vjeran u braku može izgledati kao da propuštaš svu zabavu i avanturu koju drugi oko tebe imaju – osobito ako vjeruješ u ono u što Hollywood želi da vjerujemo. Ali ti imaš odnos koji je vrijedan i značajan za vječnost. Ti ne gubiš, već pobjeđuješ.

Dobri momci itekako pobjeđuju; možda ne odmah i možda neki od njih odustanu pa tako na kraju ne pobijede. Ali boriti se za dobro i boriti se za održavanje tog dobra u svakoj situaciji izvor je našeg uspjeha u ovom svijetu. Prilagođavanje etičkih i moralnih načela svijetu, može donijeti kratkoročne rezultate – ali dugoročno, dobro uvijek prevlada.

U Josipovoj priči, trebalo je mnogo godina. Ali on se s time pomirio i dobio je veliku bitku. Učini ispravnu stvar i nećeš izgubiti. Možda ti to neće isplatiti tvoje sadašnje troškove, ali ne postoji nijedno bolje dugoročno ulaganje.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

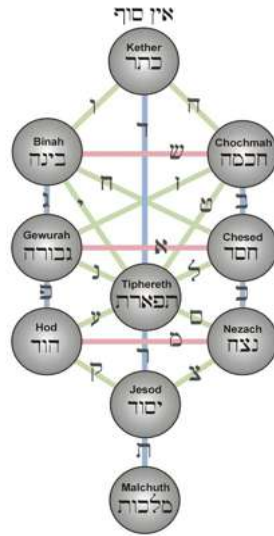

Rabbi Shaul Youdkovitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJEŠEV

Paraša (priča) Vaješev je moćna poduka o slobodnoj volji.

Paraša Vaješev započinje s pričom o odnosu između Josefa, Jakovljevog omiljenog sina, i njegove braće. Kad Josef krene po očevom zadatku potražiti svoju braću, rečeno je: "Neki ga čovjek nađe i gle on lutaše poljem ..." (na hebrejskom je lutanja *to'e*, što također zvuči kao *krivo*, mada se drugačije piše), a Midraš kaže kako je on u svemu bio u krivu (*to'e*). Znači, iako je naučio i poznao tajne stvaranja, dok je živio u zaštićenom okruženju očeve kuće, on nije znao kako se odnositi prema onome što je učio. Velika se promjena dogodila u momentu kad su ga njegova braća bacila u prazan bunar. U tom trenutku Josef shvaća da kod njega nešto ne "funkcionira" dobro. Da nešto što on radi nije kako treba i da to treba promijeniti. I doista, odmah nakon toga nam Tora kaže da je karavana Išmaelaca koji su prolazili i kupili Josefa nosila "... mirodije i matičnjak i ladanum...", a Raši (veliki francuski komentator iz 11. stoljeća) objašnjava da je to nagrada pravедniku. Raši objašnjava da Išmaelci obično nose sirovu naftu, međutim, kako bi se spriječilo da Josefu naškodi loš miris, ta je karavana nosila parfeme i tamjan.

Tu se Josef promijenio i postao Josef Ha'Cadik (pravедnik). Ovdje on razumije da "Mnoge su boljke pravедnika, ali B-g ga izbaolja iz svih njih" (Psalmi 34). Što znači, da je Stvoritelj stvorio savršeni svijet, ali kad je sve previše savršeno nama to prisjedne i to je razlog zašto "Mnoge su boljke...". Kada dobijemo priliku da tamu pretvorimo u svjetlost, i gorčinu u slatko, da budemo pravédni, to je mjesto koje moramo izabrati da budemo na njemu.

Josef razumije da, ako sanja o tome da bude "kralj", mora i raditi na tome, pa kad je bio prodan Potifaru

on se odmah prilagođava svojoj novoj situaciji kako bi iz nje izvukao najbolje. Nakon kratkog vremena on postaje upravitelj svega što Potifar posjeduje. Međutim, tada je dozvolio da njime ovlada ponos, i kada ga je Potifarova supruga poželjela, on se ponovo našao u "jami". Tu on, također u vrlo kratkom vremenu, postane "kralj" jame.

"Jer pravédan čovjek sedam puta padne i ponovo ustane, a zli kad se nađe u nedaćama posrne" (Izreke 24, 16) - to je tajna života. Moramo imati na umu da su nam sve boli i patnje koje doživljavamo prilika koju smo dobili da donesemo izbor - da izaberemo između drugorazrednog (bavljenja s boli i emocionalnim reakcijama) i bitnog (ispunjenja naše vizije i ciljeva).

Ari kaže da naš *tikun* u ovom svijetu može biti samo u fizičkom tijelu i zbog toga je naš "posao" ovdje toliko težak. To je jedini način na koji možemo pretvoriti tamu u svjetlost i gorčinu u slatko. Kad se čini da zlo kontrolira život pravédnika to je zato da bi pravédnik dobio priliku da radi na tome da promjeni sebe i svoju situaciju, i takvo stanje duha je **tajna uspjeha.** ■

Prevela: Tamar Buchwald

Sonja Samokovlija:

Het-lamed-mem

Josef je sanjao dva sna. Kada braći priča o prvom, još ni ne kaže sadržaj, a u Tori već čitamo: „A oni ga omrznuše još jače“ (37,5). Zašto samo spominjanje sna izaziva kod braće navalu mržnje? Komentatori kažu da su braća znala da će zbog njihove mržnje, san donijeti Jozefu prednost na njihovu štetu. U *musafu* (dodatnoj službi za velike blagdane), pjesnici su prikazali ljudski život kao leteći san.

Danas si tu, a sutra, tko zna. *Halom* na hebrejskom 'san' piše se slovima *het*, *lamed* i *mem*. Tri najvažnija događaja u životnom ciklusu Židova započinju tim slovima: slovom *het* - *hupa* (vjenčanje), *lamed*, prvo je slovo riječi *leda* - rođenje i konačno, slovom *mem* započinje riječ *mita* - smrt.

U ovoj *paraši* čitamo i o Tamar i Judi. Juda, svekar svoje dva puta obudovjele snahe ne želi leviratski

brak s njom, za svoga najmlađeg sina. Tamar se ne miri s činjenicom da nema nasljednika, prurušena zavodi Judu i s njim ostane trudna. Juda ne sluteći o čemu se radi i misleći da je Tamar iznevjerila svoje udovištvo, traži da je se kamenuje, no Tamar znakom koji joj je on ostavio, dokazuje da je Juda otac djeteta. Juda postideen priznaje da je ona pravédnica i izriče pomilovanje. ■

Rav Kook:

Prilroda izgnanstva

"Uzeli su Josipa i bacili ga u jamu. Jama je bila prazna, u njoj nije bilo vode" (Postanak 37,24).

Kad su braća Josefa bacila u jamu, time započelo je izgnanstvo – i to ne samo Josefovo osobno izgnanstvo iz kuće njegova oca i zemlje Izrael. Od te mračne, prazne jame, započelo je izgnanstvo cijelog Židovskog naroda u Egipat.

Josefova jama metafora je za *galut*, za svako progonstvo Židovskog naroda iz njihove zemlje.

Tri vrste jama

Naravno, postoje razne vrste jama. Postoje jame ispunjene vodom, bunari koji održavaju na životu one koji žive u njihovoj blizini. Moramo paziti da ne padnemo u njih i utopimo se, no to su korisne, upotrebljive jame.

Zatim postoje prazne jame. One nemaju svrhe, i opasne su. Ipak, čak i prazne jame imaju svoju pozitivnu stranu. Uz trud i vještinu, njih se može napuniti vodom i pretvoriti ih u korisne jame.

A postoji i treća vrsta jama. Talmud (*Šabat 22a*) citira rabi Tanhuma da je Josefova jama pripadala ovoj trećoj kategoriji. Bila je prazna, bez vode, ali u njoj je bilo koječega drugog - zmija i škorpiona. Takva jama nema ni efektivnu niti potencijalnu korist za ljude.

Neki u zabuni pobrckaju jamu egzila s bunarom vode. Da, moramo paziti da se ne utopimo u njoj; ali ona je, tvrde oni, sve u svemu jedno pozitivno iskustvo. Ako Židovi paze da postupaju na način koji neće pobuditi antisemitizam, oni mirno i udobno mogu živjeti u svojim tuđinskim domovima.

Ali istinska prilroda izgnanstva je

poput Josefove jame, puna zmija i škorpiona. Ono je opasno i smrtonosno mjesto po Židovski narod. Takav jama ima samo jednu iskupljujuću kvalitetu, svojstvenu svojoj istinskoj naravi: ona nikada neće navesti Židove da ju u zabludi pogrešno shvate kao svoju trajnu domovinu.

Zmije i škorpioni

Rabi Tanhum je govorio o jami u kojoj se nalaze zmije i škorpioni. Po čemu se ove dvije opasne životinje razlikuju? Zmija ugriza svojom glavom, dok škorpion ubada repom. Ugriz zmije je planiran i proizvoljan čin, proveden prema nalogu iz zmijsina mozga. Škorpion ubada svojim repom instinktivno, bez namjere.

Izgnanstvo prate oba ova blagoslova. Postoje doba svjesnih i zlonamjernih progona, poput onih što su ih počinili križari, Hmeljnickijevi kozaci, nacistička Njemačka i druge zlokobne zmije povijesti. To su mračna vremena po Židovski narod, no također postoje i vremena dičnog junaštva i požrtvornosti.

Gore od ovih namjernih ugriza zmija su trajni, nenamjeravani ubodi škorpiona koji su sastavni dio progona. Kulturni nesklad, mijesani brakovi, i asimilacija uzimaju svoj polagani, nenamjerni danak nad Židovskim narodom i njihovom povezanošću s Torom.

Bol progona nastaje nebeskom odredbom, kako ne bismo privremeno odmorište u dijaspori pobrckali sa stalnim domom za Židovski narod. Jedini pravi lijek za ove zmijske ugrize i ubode škorpiona je da izbavimo Židove iz jame, te ih vratimo u njihovu pravu domovinu.

Josefov posao u progonstvu

Jedno od najvećih životnih pitanja je: imaju li naši postupci istinskog smisla? Vršenje *micvot* ima metafizički smisao, ali što je s našim svakodnevnim aktivnostima? Najzad, koliki dio naših života i onoga što činimo ima smisla?

39 vrste melaha (radnji)

Mišna (*Šabat 7,2*) navodi 39 kategorija *melaha*, aktivnosti koje su zabranjene na šabat, poput sadnje, kuhanja, i gradnje. Što je izvor ovih kategorija *melaha*?

Talmud u Šabata 49b donosi dvije mogućnosti. Prvo mišljenje je da su se 39 vrsta rada obavljale prilikom izgradnje *Miškana* (Svetog šatora) u pustinji.

Drugo je mišljenje da se riječ *melaha* (u njenim različitim oblicima) u Tori pojavljuje 39 puta.

Zapravo se riječ *melaha* pojavljuje 65 puta, no mudraci su brojali samo one retke koji su povezani sa šabatom ili Šatorom sastanka. Kao rezultat toga, Mudraci se ponekad nisu slagali oko toga koje bi retke trebalo uključiti u ovo računanje. Jedan od redaka o kojima se raspravljalo, iz *paraše Vaješev*, govori o Josefovom radu za njegovog egipatskog gospodara, Potifara: "I on dođe u kuću da radi svoj posao (*melahto*)" (*Postanak 39,11*).

Zašto bi ovaj redak trebalo uključiti? On zasigurno nema veze sa šabatom!

Pripadnost šabatnoj domeni

Prvo moramo analizirati dva stava iznesena u Talmudu, koji povezuju 39 kategorija aktivnosti bilo s izgra-

nastavak na stranici 8

(nastavak s 7. stranice) **Rav Kook: Priroda izgnanstva**

dnjom *Miškana* ili s riječi *melaha* u Tori.

Šabat, dan odmora u potpunoj je suprotnosti s radnim danima ispunjenima aktivnostima i radom. Šabat pripada krajnjem cilju svemira, vremenu kada su sve aktivnosti završene. Posao, po definiciji, označava stanje nepotpunosti. Šabat je, s druge strane, "*me'ein olam haba*" okus budućeg svijeta, usavršenog i potpunog.

Mi živimo u nedovršenom svijetu pripreme i rada, vremenu razvoja i napretka. Šator je bio središte svetosti unutar zadanog prostornog okvira, podložan ograničenjima našeg nepotpunog svijeta. B-žanska zapovijed da se izgradi šator zahtijevala je da se u izgradnji koriste sve različite kategorije ljudskog djelovanja. Židovski je narod trebao prevladati i ovladati preprekama zemaljskih aktivnosti koje ometaju uzvišen život; tek potom su oni mogli ostvariti svoje krajnje ciljeve, živjeti životom svetosti i bliskost s B-gom.

Drugo mišljenje koje se navodi u Talmudu temelji na se uzvišenijem gledištu. Razlika između *kodeš* i *hol*, između svetog i profanog postoji samo u našoj nepotpunoj i podijeljenoj stvarnosti. Ali kada se sve sile i aktivnosti u svijetu zajedno okupe oko jednog uzvišenog središta, kada je čitav život usmjeren ka tome da ispuni svoju istinsku svrhu, tada razlika između svetog i profanog nestaje, i svi aspekti života su međusobno povezani u uzvišenom jedinstvu *Kodeš kodašima*, Svetinje nad svetinjama.

Kada svijet gledamo kroz ovo uzvišeno očekivanje, dodajući dimenziju *Kodeš kodašima*, onda sve aktivnosti postaju povezane s idealom šabata. Cijeli je život vezan uz uzvišeni cilj apsolutnog odmora, bez teškog rada i priprema, tek uzvišena radost i vječna istina. Stajalište koje

na svaki spomen *melahe* u Tori gleda kao da se odnosi na šabat, ne zadovoljava se pripisivanjem smisla i značenja samo onom što je *kodeš*, samo onim aktivnostima koje su korištene za izgradnju *Miškana*. To je sveobuhvatno viđenje koje obuhvaća sveto i profano, prirodno i tehnološko. Povezane zajedno, sve aktivnosti su uzvišene svetošću šabata i buduće domene potpunog šabata. Nije uzvišeno samo sveto središte, već također i grane - svi oblici aktivnosti i *melahe* kao što je zapisano u Tori.

Ukratko, ta dva mišljenja razmatraju naše početno pitanje. Talmudska rasprava o tome što se može računati kao izvor za *melahot* je, u stvari, naše pitanje o tome koliki dio života je uistinu 'smislen'. Jesu li samo svete aktivnosti uistinu smislene? Ili postoji vječni značaj i u drugim aspektima života?

Rad u strane svrhe

Prema drugom, obuhvatnijem pogled, šabat uključuje sve aktivnosti Židovskog naroda, kako prošle tako i buduće, osobne i nacionalne. Međutim, Židovski je narod u svojoj dugoj povijesti potrošio i prosuo mnogo vremena i energije u raznoraznim smjerovima. Mnogi su Židovi uložili svoje talente u služanje nižu otuđenih stvari. To je suština sumnje Talmuda u vezi Josefova rada u Egiptu. Mogu li se pojedinačne aktivnosti izvršene u stranim zem-

ljama u strane svrhe i dalje računati kao dio ukupne skužbe Židovskog naroda tijekom tisućljeća? Imaju li one vječnu vrijednost?

S jedne strane, ne može biti da uloženi trud Židovske duše neće u sebi nositi neko zaostalo obilježje Židovskog naroda. Čak i ako je bilo "posađeno" na stranom tlu, ono što je podesno može se, nakon što se uklone otpatci, dodati u riznicu uzvišenog subotnjeg počinka, koji će biti zaostavština Izraela kako sebi tako i cijelom čovječanstvu.

S druge strane, rad koji je vršen pod tuđim jarmom i porobljavanjem, možda je tako daleko od duha Židovskog naroda da ga se ne može pridodati nacionalnoj riznici Izraela.

Josefov rad za Potifara

Midraš kaže da Josef predstavlja cijeli Židovski narod (*Tanhuma Vajigašh* 10). Čak i dok je teško radio u Egiptu, čak i kao Potifarov rob, i zatvorenik u faraonovoj tamnici, njegovi su postupci nosili biljeg blagoslova i B-žanskog uspjeha:

"Njegov je gospodar shvatio da je B-g bio s njim i da mu je B-g podario uspjeh u svemu što je učinio.... B-g je blagoslovio Egipćanina zbog Josefa" (39,3,5).

Ipak, ne bismo smjeli zaboraviti na kojem se položaju nalazio Potifar: on je bio Glavni faraonov krvnik! Aktivnosti koje je Josef obavljao po Potifarovim uputama svakako su bile strane duhu Izraela. Da li je unutarnji blagoslov Josefovog rada pod takvim uvjetima mogao biti dodan u riznicu aktivnosti povezanih s besprijekornom šabatnom domenom? U tome je bila nerazriješiva dvojba mudraca, da li da uključe redak koji opisuje Josefov posao u stranoj zemlji. ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Berel Wein:

Zašto Iskušenja I nedaće

Ovo tjedna *parša* bavi se iskušenjima ljudi. Josefova braća silino su nezadovoljna njegovim odnosom i ponašanjem prema njima. Odlučili su zanemariti činjenicu da je njemu tek sedamnaest godina, da je siročić bez majke i da ga otac previše protežira i štiti. Kada stigne sam i nezaštićen u njihov tabor, on za njih postaje neodoljiva meta na kojoj će iskaliti svoje frustracije i gnjev. Prema tome, njih u iskušenje navodi očita prilika da riješe problem koji imaju s Josefom. Prepuštajući se tom iskušenju i pogrešno procjenjujući posljedice toga oni sami sebe osuđuju na to da ih do kraja njihovih života progone ovi fatalni porivi. Za svaki grijeh i iskušenje potrebna je prilika da se ostvari. Život ljudi kao društvenih bića samom svojom prirodom pruža priliku, a naš urođeni karakter priskrbljuje nam iskušenje. Tako je takmičenje između ispravnog i pogrešnog, dobra i zla, moralnog i podlog, beskrajno, barem što tiče naših života. To je osnova za stajalište judaizma da su slobodna volja i sloboda izbora glavni sudac našeg fizičkog i duhovnog postojanja i besmrtnosti. Nas se neprestano iskušava, ali se od nas traži da ne pokleknemo pred iskušenjem. Naša sposobnost da sami sebe kontroliramo kada se suočimo s iskušenjem (glavna) je bitka naših života. Nije onda ni čudo da su rabini u Avot izjavili da je istinski junak u životu onaj tko se može uhvatiti u koštac sa svojim iskušenjima i pobijediti ih.

Rabini u Avot izjavili da je istinski junak u životu onaj tko se može uhvatiti u koštac sa svojim iskušenjima i pobijediti ih.

On je onaj koji osvoji grad.

Josefa također teško iskušavaju prilike koje se pojavljuju u njegovom životu. Sam samcat i kao sluga, on je naizgled lak plijen za iznurenu Potifarovu ženu. Ipak, u zadnji čas, on se odupre strasti i iskušenju i shvati razorne posljedice nemoralnog ponašanja. Uz veliki rizik i opasnost on se odupre tjelesnom iskušenju i tim činom trenutnog samoodricanja stekao si je naziv *Josef ha-cadik*, pravedni Josef. Kada Tora i Midraš navode ovu priču o Josefovom iskušenju i pobjedi, oni ističu one snage koje su Josefu omogućile da se odupre nabacivanjima Potifarove žene. U njih se ubrajaju, ali tek su dio njih, odgoj i obrazovanje koje je primio od svog oca, njegove vlastite vizije i snovi i težnje u životu, njegova prirodna sveta priroda i njena sposobnost da jasno razlučuje

dobro od lošeg, te njegovo odbijanje da sagriješi protiv B-ga. Svi ovi, kao i drugi činitelji, jer ljudska su bića vrlo kompleksna stvorenja, posložila su se da omoguće Josefu da se odupre iznenadnom iskušenju. Mogućnost je tu, no izbor koji ćemo donijeti u vezi te mogućnosti prepusten je svakome od nas ponaosob. Činitelji koji su došli u pomoć Josefu da izbjegne iskušenju da učini pogrešno, osjećaj za obitelj, vizija vlastite budućnosti i to kako želimo da nas pamte buduće generacije, te prirodni strah od B-ga, prisutni su u svakome od nas.

Iskušenja da učinimo pogrešno nikada neće manjkati. Naša sposobnost da tim iskušenjima uskratimo pobjedu postaje znak istinskog Židovskog načina života.

Kao što je dobro poznato, naš je otac Jaakov model za buduće generacije Židovskog naroda proizašlih iz njegovog stegna. Tako kada se Jaakov nakon dugog, mučnog, opasnog i onesposobljavajućeg iskustva u egzilu vrati domu svojih predaka, on želi samo živjeti u miru i spokoju sa sobom i svojim susjedima. No istog časa ga zadesi kontinuirana tragedija s Josefom i njegovom braćom koja će zaokupiti posljednja desetljeća Jaakovljeva života.

Zapravo, to će sada u potpunosti dominirati njegovih životom, ne dozvoljavajući mu da mirno spava ili duhovno napreduje. U svojoj tuzi

nastavak na stranici 10

(nastavak s 9. stranice) **Rabbi Borel Wehn: Zašto Iskušenja I nedaće**

zbog nestanka Josefa on gubi vezu sa B-žjim duhom, nazovimo to tako, i time je ometen u svom pozivu i cilju da propagira monoteizam i B-žanske vrednote u inače paganskom svijetu. Vraćanje u Zemlju Izrael nije riješilo niti jednu od Jaakovljevih životnih nedaća. Zapravo, ono ih je još pogoršalo. Upravo u Zemlji Izraelu umire njegova voljena Rahel, i u Zemlji Izraelu njegovog su voljenog sina Josefa vlastita braća prodala kao roba.

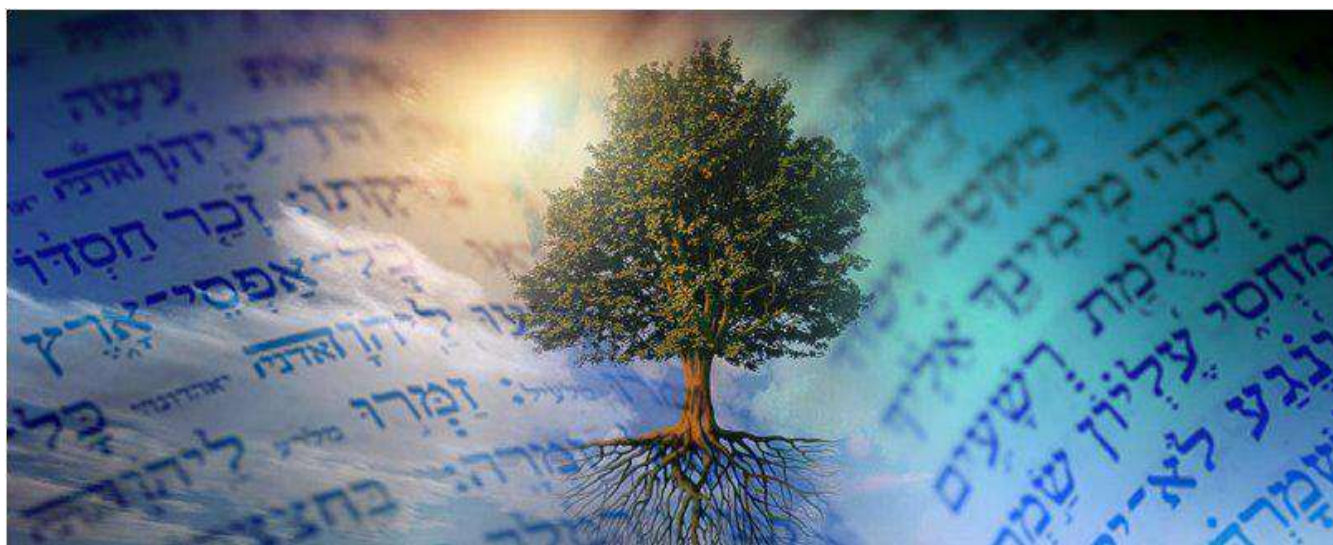
Jaakovljeva kćer Dina bude silovana pa se njezina braća Šimon i Levi posluže brutalnim nasiljem kako bi je oslobodili od Šehema i vratili u njen dom. I sve to u Zemlji Izraelu, "obećanoj zemlji" u kojoj vlada svetost i pobožnost. Ironično je da će svi ovi događaji i muke zadesiti Jaakova u njegovoj voljenoj domovini, Zemlji Izrael. Kada se vratio kući nakon dugih desetljeća egzila, Jakov očito smatra kako su njegove nevolje ostale iza njega. No zapravo one tek počinju.

Čimbenici koji su Josipu pritekli u pomoć da se izmakne iskušenju da učini pogrešnu stvar: osjećaj za obitelj, vizija vlastite budućnosti i toga kako želimo da nas buduće generacije pamte, te prirodni strah od B-ga, prisutni su u svakome od nas.

Postoji značajna paralela između toga i naše današnje situacije ovdje u Zemlji Izraela, i u Židovskom svijetu općenito. Mi smo mislili da će masovni povratak u Zemlju Izraela i uspostava Židovskog suvereniteta unutar njenih granica riješiti naše probleme. Herzl je obećavao kraj antisemitizma, Ben Gurion je obećavao prihvaćanje od strane svijeta, Golda Meir i Moshe Dayan obećavali su sigurnost, Rabin i njegovi nasljednici obećavali su mir. Nažalost, niti jedno od tih obećanja nije se ostvarilo..

Zemlja Izrael ne garantira nam nikakve materijalne pogodnosti. Upravo kao što se Jaakov s njima suočio, i mi se suočavamo s gorkim unutarnjim podjelama, nasiljem, otmicama, neprijateljstvom i tragičnim smrtima. Zapravo, mnogi, ako ne i većina naših problema s kojima se suočavaju Židovi i Židovsko društvo kao cjelina u egzilu još uvijek su svepristuni, a ponekad i u još zloćudnijem obliku ovdje danas u Izraelu.

Mi također želimo mir i spokoj, da boravimo u miru sa svojim susjedima i sobom. Do sada nas je ovaj cilj zaobišao. No pouka Jaakovljevog života je upornost i ustrajnost. To je pouka i program rada i za nas također. Put je možda vrlo neravan, no cesta svejedno vodi do veličine i konačnog spokoja i mira kojima svi mi težimo. Jaakov ne skreće sa svog kursa jer za njega nema druge mogućnosti. To je najvjerojatnije pouka i predviđanje i za nas same. ■

Rabbi Vissocher Frand:

Čovjek se može osloniti na Gerer Rebea

Rav Yehuda Leib Zirelson bio je Rav Kišinjeva (u Moldaviji). Bio je sjajna osoba, ali Kišinjevje bio "B-gu iza nogu" kada se radilo o tome što se u to vrijeme događalo u svijetu Tore. Drugim riječima, bio je daleko od središnje Europe i glavnih zajednica Tore tog vremena - Poljske, Njemačke, Mađarske, Litve itd. Rav Zirelson je surađivao sa poljskim Ravom Moše Nahumom Jerušalmskim. Jednog dana, Rav Moše Nahum primio je pismo od Rav Yehude Leiba iz Kišinjeva u kojem mu je napisao sljedeće: "Nedavno sam primio poruku da grupa rabina planira započeti novu organizaciju zvanu 'Agudas Jisrael' i na čelo te organizacije žele postaviti nekog znanog kao 'Admor iz Gura' (Gerer Rebe). Traže od mene da podržim njihovu odluku. Molim te, reci mi tko je taj čovjek znan kao 'Admor iz Gura' i trebam li se složiti s time da on bude na čelu te nove organizacije?"

To se zove "biti neupućen". Ipak, on jednostavno nije znao više. Zapeo je u Kišinjevu u Moldaviji i nije bio u doticaju s pulsom šire židovske zajednice.

Poljski rabin odgovorio mu je sljedeće: "Da, Admor iz Gura je netko na koga se može osloniti. On je u stvari veliki *cadik* i ima na tisuće hasidskih sljedbenika. Nadalje, ja znam da je on čovjek koji ima "*sijata d'šmaja*" (B-žu potporu). On je svakako dostojan te pozicije."

Rav Jerušalmski je nastavio s primjerom iz vlastitog iskustva koji potvrđuje da Gerer Rebe posjeduje "*sijata d'šmaja*": U mom selu živi Židov po imenu Rav Šeinfeld koji je ujak Gerer Rebea. S vremena na vrijeme, Gerer Rebe dolazi u posjet svom ujaku i, kao što je običaj u Europi, kada Rabi posjećuje neki drugi

grad, iz učtivosti posjećuje i službenog rabina tog grada (*more d'asra*). Tako sam svake godine primao Gerer Rebea u posjet. Tijekom jednog posjeta, s njime sam raspravljao o tjednoj *parši* i rekao sam mu da imam pitanje vezano uz *paršu Vaješev*.

Stih kaže "Josip je bio '*na-ar*' (mladić) sa sinovima Bilhe i sinovima Zilpe" (*Berešit* 37,2). Medraš propitkuje pojam '*naar*' koji se koristi na tom mjestu sa konotacijom mladog nezrelog djeteta, iako je Josipu bilo već 17 godina. Medraš iz tog opisa zaključuje da je Josip činio djetinje stvari. Raši objašnjava, citirajući *medraš*, da je Josip dotjerivao kosu i oči kako bi izgledao privlačno.

Rav Jerušalmski upitao je Gerer Reba o pojmu '*naar*' koji se veže uz Jichaka u stilu, "Ja i '*na-ar*' ćemo se uspeti" (*Berešit* 22,5), iako je tada imao već 37 godina! Zašto *medraš* ne propitkuje pojam '*naar*' u tom slučaju kad je Jichak bio dvostruko stariji od Josipa opisanog istim pojmom?

Gerer Rebe je objasnio da je u priči o *Akeda*, Avraham Avinu nazvao Jichaka '*naar*'. Ocu dijete uvijek ostaje dijete! Nije neobično da se otac

sinu obraća kao malom djetetu, bez obzira na njegove godine. U *parši Vaješev*, pak, Tora Josipa naziva '*na-arom*', a ne njegov otac. Zato se ta upotreba pojavljuje u *medrašu*.

Rav Jerušalmski koji je živio na drugom katu zgrade, krenuo je ispratiti Gerer Rebea iz svog stana nakon posjeta. Udovica stara stotinu godina živjela je na prvome katu. Kad je izašla iz stana i ugledala Gerer Rebea, zatražila je od njega '*braha*'. Rebe joj je dao '*braha*'. Ta je žena imala sina od 80 godina. Zatim je zatražila Gerer Rebea "Dajte i jedan blagoslov za mog malenog." Tu se radilo o osamdesetogodišnjaku kojeg je njegova majka oslovila sa '*maleni*'.

Poanta Rav Jerušalmskog bila je ta da se doslovno unutar nekoliko minuta nakon što je Gerer Rebe dao odgovor na pitanje, njegovo razmišljanje potvrdilo stvarnom životnom pričom kao dokaz s Neba da je riječ bila istinita!

Tolner Rebe (iz Jeruzalema) postavlja još jedno pitanje vezano uz odgovor Gerer Rebea: U *Akeda* nalazimo u kasnijim stihovima da anđeo s Neba zove Avrahama i također koristi pojam '*na-ar*': "Ne spuštaj svoju ruku na mladića ('*na-ar*')" (*Berešit* 22,12). To nije bio govor roditelja. Zašto *medraš* ignorira upotrebu pojma '*na-ar*' od u *Akedas Jichak*?

Tolner Rebe odgovara da anđeo govori u ime Hašema, a za Svemogućeg, svaki je Židov kao dijete! "Jer Izrael je '*na-ar*' i Ja ga volim..." (*Hošea* 11,1); "Vi ste djeca vašeg B-ga" (*Devorim* 14,1). Jednom kad smo B-žji sinovi, tada je jasno zašto se o nama govori kao o mladićima (*na-ar*).

nastavak na stranici 12

(nastavak sa 11. stranice) **Rabbi Vissochov Frand: Čovjek se može osloniti na Gerer Rebea**

Ovo nije priča o pravednima i zlima

Ne bismo trebali činiti pogrešku (kao što to drugi čine) i pripisivati Josipovoj braći negativne crte karaktera zbog suparništva u obitelji i zbog toga što Tora kaže "bili su ljubomorni na njega" (*Berešit* 37,11) ili "mrzili su ga" (*Berešit* 37,4). Moramo upamtiti da govorimo o 'šivtei kah' (B-žjim plemenima), utemeljiteljima i stupovima našeg naroda. Ne govorimo o sitnim ljubomorama, već o temeljnim teološkim raspravama koje su se vodile unutar obitelji, između Josipa i njegove braće.

Kako bih vam to približio, želim podijeliti s vama sljedeći događaj:

Ješiva u Voložinu koju je osnovao Rav Haim iz Voložina (učenic Gaona iz Vilne) bila je majka svih litvanskih ješiva. Imala je živopisnu povijest i iz nje su proizašle sve litvanski orijentirane ješive s kojima smo dobro upoznati.

U njenim ranim danima, postojao je problem vezan uz to tko će postati sljedeći roš ješiva u Voložinu. Dvojica kandidata za to mjesto bili su oboje veliki ljudi Izraela. Jedan je

bio Rav Naftali Zvi Jehuda Berlin (*Neciv*), a drugi Rav Josef Dov Halevi Soloveitchik (*Beis HaLevi*), patrijarh Brisker dinastije i obitelji Soloveitchik.

Obojica su bili u ješivi. Imali su veoma različite stilove podučavanja i različite grupe studenata koji su se okupljali oko onog od njih prema čijem bi stilu imali više afiniteta. Neciv je bio 'baki', imao je briljantno enciklopedijsko znanje doslovno svih izvora vezanih uz učenje Tore. Beis HaLevi bio je više 'harif', znan po svojim ostrim i britkim analizama.

Administracija ješive povjerila je *beis dinu*, koji se sastojao od velikih rabinskih vođa tog vremena, da presudi u odluci tko će biti sljedeći roš ješiva ješive u Voložinu. Jedan od prisutnih u tom *din Tora* bio je poznati Vilna Magid.

Vilna Magid zatražio je dopuštenje da iznese svoje mišljenje i započeo je sljedećom izjavom: "Danas se nalazimo uključenima u priču *parše Vaješev*." Ta je izjava odmah privukla pozornost svih prisutnih jer je bio kraj mjeseca tišrija i NIJE bio tjeđdan *parše Vaješev*. Uputili su Vilni

Magidu upitne poglede. On je nastavio:

Ja sam Magid. Uvijek iz tjeđne *parše* izvlačim životne lekcije. Na redovnoj bazi, uvijek ukazujem na razliku između dobra i zla. U *Sefer Berešit*, mogu proći kroz svaku *paršu* i pokazati tko je tu 'dobar' a tko 'loš' te postaviti jednog nasuprot drugog kao moralnu lekciju dobra i zla, ispravnog i pogrešnog, pravde i nepravde.

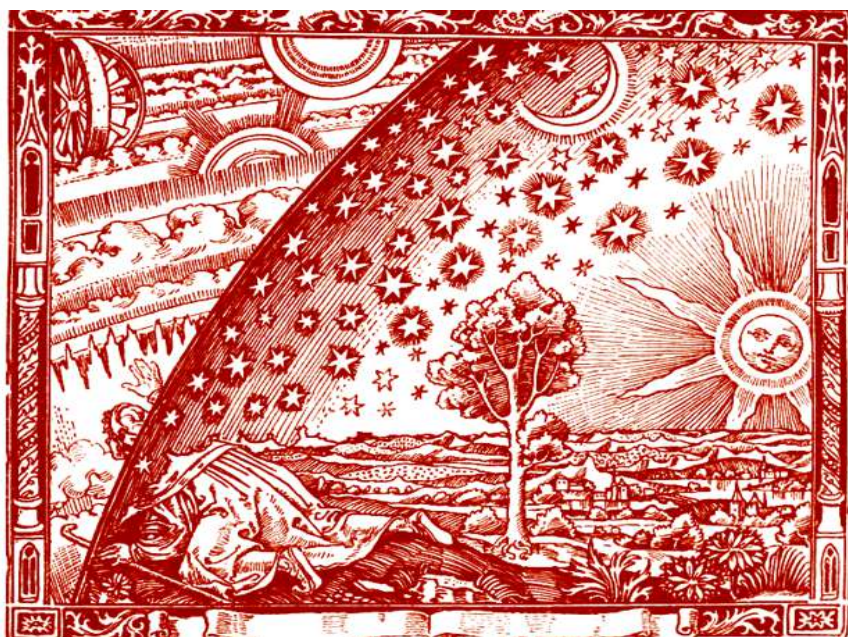
U *parši Berešit*, mogu koristiti primjer Adama i Have nasuprot zmije ili Kajina nasuprot Hevela. U *parši Noah*, tu je Noah nasuprot njegove generacije. U *Leh Leha*, Avraham Avinu nasuprot faraona. U *Vajera*, Avraham Avinu nasuprot Lota. U *Hajej Sara*, Avraham nasuprot. *bnei Hes*. U *Toldos*, Esav nasuprot Jakova. U *Vajece*, Jakov nasuprot Lavana. Svaka *parša* ima paradigmu dobra i zla. No, u *parši Veješev* zapnem. Nemam materijala. Ovdje nema dobra protiv zla. Ovdje su obje strane - i Josip i njegova braća - potpuno pravedni. Vrlo je teško zauzeti nečiju strani i reći tko je u pravu, a tko u krivu.

Vilna Magid je zaključio, "Gospodo, danas je naša situacija uspoređiva s *paršom Vaješev*. S jedne strane, Neciv je genij i potpuno pravedan pojedinac, a s druge strane, Beis HaLevi je također genij i potpuno pravedan pojedinac. To je upravo kao u *parši Vaješev* gdje ne možemo zauzeti stranu jer ne govorimo o pravedniku nasuprot zlikovca."

Tako trebamo gledati na *paršu Vaješev*.

(*Din Tora* na kraju je donio odluku u korist *Neciva*, koji je zato postao poznat kao *Netziv* iz Voložina). ■

Prevela Anja Grabar

David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski Jezik

Vreća I pasim

vreća

U priči o Josefu nalazimo nekoliko vrlo interesantnih riječi koje bi trebalo razmotriti.

Riječ *sak* שַׁק na hebrejskom i "sack" na engleskom imaju isto značenje, i to nije slučajno. Engleska je riječ izvedena iz hebrejske:

"velika vreća," staroengleski. *sacc* (zapadnosaksonski), *sec* (mersijski), *sæc* (starokentski) "velika platnena vreća," također "kostrijet," iz protogermanskog *sakkiz (usp. m.du. *sak*, o.h.g. *sac*, o.n. *sekk*, ali goth. *sakkus* je vjerojatno izravno iz grčkoga), rana posuđenica iz latinskog *saccus* (usp. st.fr. *sac*, šp. *saco*, tal. *sacco*), od gr. *sakkos*, iz semitskog (usp. heb. *saq* "vreća").

knapsack (naprtnjača), rucksack (ruksak), od grčkog *sakkos*, grubo platno, predmet načinjen od grubog sukna, iz semitskog izvora srodnog hebrejskom *saq*, akadskom *saqqu*, vreća.

U priči o Josefu nalazimo dvije upotrebe riječi *sak*.

U Berešit 37,34 čitamo וַיִּשֶׂם שַׁק – בְּמַתְּנָיו da je Jaakov stavio *sak* - kostrijet - na svoja bedra kao znak tugovanja.

U Berešit 42,25 Josef je dao naredbu – וַלְהָשִׁיב כֶּסֶף הֵם אִישׁ אֶל-שָׁקוֹ - da se novac braće stavi, svakome u njegov vlastiti *sak* - vreću. (U tom odlomku nalazimo i riječ *amtahtat* - torba ili paket.)

Koje se značenje pojavilo prvo - da

stvarno nosili na sebi vreće (s otvorima za ruke i noge?).

Zato se meni čini da je postojalo prethodno značenje za taj pojam. Značenje možemo vidjeti ako pogledamo redak u kojem nije sasvim jasno da li se *sak* odnosi na vreću ili kostrijet - *Vajikra* 11,32 :

וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מִהֶם בְּמַתֵּם יִטְמָא, מְכַל-כְּלֵי-עֵץ אוּ בְּגָד אוּ-עוֹר אוּ שֶׁק, כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר יִעָשֶׂה מְלֵאכָה בָהֶם

"I sve na što god nešto od toga padne kada je mrtvo bit će nečisto: bio tokoji predmet od drveta, ili tkanina, ili koža ili *sak* - svaki takav predmet koji se može koristiti..."

JPS prevodi *sak* kao "vreća", no Levine to ispravlja u "kostrijet". Onkelos izgleda da ide u istom smjeru. Kada *sak* znači "kostrijet" kao u gornjem retku, on ga prevodi s aramejskim שַׁק sa slovom *sin*. Ali kada znači vreća, torba, on koristi homonim שַׁק sa *samehom*. U ovom retku - on prevodi kao שַׁק.

Levine ističe - na temelju Šabat 64a smatram - da postoji paralela između našeg retka u *Vajikra* i onoga u *Bamidbar* 31,20 :

וְכָל-בְּגָד וְכָל-כְּלֵי-עוֹר וְכָל-מַעֲשֵׂה עֵצִים, וְכָל-כְּלֵי-עֵץ--תִּתְחַטְּאוּ

"Ti ćeš također očistiti sve tkano platno, svaku kožnu posudu, sve načinjeno od kozje dlake i svaki drveni sud".

U oba se retka spominju tkanina, drvo i koža, no ovdje je *sak* nadomješten predmetima načinjenima od kozje dlake. Po meni, ovo je izvorno značenje te riječi - *sak* je značilo ili vreće načinjene od kozje dlake, ili neudobna odjeća žalobnika (ili nekoga tko se kaje ili tjera druge da se kaju) načinjena od kozje dlake (poput kršćanskog cilicija.) Rad „CD

nastavak na stranici 14

Raširena upotreba riječi vjerojatno je potekla iz priče o Josipu.

Rječnik *American Heritage Dictionary* također ukazuje na vezu:

Česta semitska imenica **saqq-*, vreća. *sac*, *saccade*, *sachet*, *satchel*; *cul-de-sac*, *haversack* (ranac),

sak znači "vreća" ili da *sak* znači "kostrijet"?

I Klein i Kaddari daju značenje "vreća" kao prvo u svojim rječnicima, što bi trebalo ukazivati da oni smatraju da je to prvobitno značenje. Ali, svakako da ožalošćeni nisu

(nastavak s 13. strane) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik: Vreća i pasim**

12:15-17 and the Stone Vessels Found at Qumran“ Hanana Eshela sa sveučilišta Bar Ilan pokazuje nam da su "u Kumranu, Masadi, i drugim pećinama u Judeskoj pustinji pronađeni predmeti načinjeni od vune, pamuka i kozje dlake; ovo posljednje je obično korišteno za vreće".

pasim

Ovoga tjedna, u *Berešit* 37,3, čitamo o Josefu i njegovom *ketonet pasim* כתונת פסים. Jednom prije smo raspravljali kako *ketonet* znači "ogrtač" (a odnosi se na tuniku). Ali što znači ova dodatna riječ *pasim*? Ona se pojavljuje samo ovdje i u *Šmuel II* 13,18 u izrazu *ketonet pasim*, tako da ne možemo nagađati na osnovu različitih konteksta.

Možda pod utjecajem komada *Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat* (Josip i Čudesni ogrtač iz snova u bojama Technicolora), većina ljudi s engleskog govornog područja smatra da je to bio "raznobojni ogrtač". Izraelci bi, pak, vjerojatno rekli "prugasti ogrtač", budući da *pasim* znači "pruge" (između drugih istovjetnih riječi, poput traka i vrpca). Tko je u pravu?

Pa, čini se, nitko. Sarna u JPS Genesis piše da:

Radak uzima da *pasim* znači

"prugast". Septuaginta i Vulgata prevode hebrejski "raznobojni plašt".

On, međutim, dodaje i da:

U 2 *Samuel* 13,18-19 ruho se spominje kao karakteristična odjeća kraljevskih kćeri-djevoja. Josef Flavije ga opisuje kao "tuniku s dugim rukavima, koja seže do nožnih članaka." U aramejskom i rabinskom hebrejskom *pas* označava dlan šake i tabane stopala.

Prijevod Tore "The Living Torah" pokazuje nam kako se debata nastavila i u sklopu komentara:

Riječ *pasim* može se prevesti kao 'raznobojno' (Radak; Septuaginta), izvezeno (Ibn Ezra; Bachya; Ramban na Izlazak 28,2), prugasto (Ibn Janah; Radak, Šerašim), ili oslikano (Targum Jonatan). Ona također može biti naziv za dugu halju, koja se spušta sve do dlanova ruku (Rašbam; Ibn Ezra; Baalei Tosafot; *Berešit Raba* 84), i do stopala (Lekah Tov). S druge strane, riječ označava materijal od kojega je ogrtač načinjen, a to je fina vuna (Raši) ili svila (Ibn Janah).

Drazin i Wagner, u Onkelosu na Toru, tumače da se Radakovo stajalište zasniva na "pluralu date riječi" što bi trebalo sugerirati da je plašt načinjen od međusobno prišivenih različitih komada tkanine. Oni citiraju Ehrlicha koji kaže:

Jakov je dao Josipu takvu kraljevsku haljinu, haljinu neprikladnu za pastire, jer je Josip bio pošteđen od posla.

Ovo bi podržalo teoriju o odjeći s dugim rukavima, kao što je i Shadal pisao:

Duljina haljine koju čovjek nosi znak je statusa slobode i viđenosti, [što ukazuje] da on ne mora raditi fizičke poslove.

Klein, međutim, kaže da fraza vjerojatno znači "tunika sačinjena od šarenih pruga", pa spominje da prema većini komentatora to znači "tunika koja seže do dlanova i tabana". On povezuje i jedan i drugi, *pas* koji znači "pruga, vrpca" i aramejski *pas* koji znači "dlan ruke" (*Daniel* 5,5) s korijenom " - פסס biti širok, širiti se". Taj nam korijen isto tako daje i פיסה *pisa*, koji je na talmudskom hebrejskom također značio "pruga, vrpca" no srednjovjekovni je hebrejski preuzeo današnje značenje "komad", a možda i *pajis* " - פיס parcela".

Dok Klein (a ranije i Jastrow) sugeriraju da značenje "vrpca, pruga" ide sve do talmudskih vremena, Tur-Sinai (u bilješci u Ben Yehudinom rječniku) kaže da nije nađen nikakav smisao u tim izvorima. On smatra da je to značenje došlo od stranog utjecaja, preko slavenskog "pas" (kao u poljskom), koje pronašlo svoj put do jidiša, a iz njega i u hebrejski.

Bilo da je *pas* פס u smislu vrpce/pruge došao od Radaka ili iz poljskog, svi se slažu da je upotreba izraza *pasas* za dokument koji dopušta vojniku da ode na vojni dopust došla od engleskog "pass" (propusnica)... ■

(Daat Mikra na *Šmuel II* donosi ovu sliku iz umjetničke slike u Beni Hasanu u Egiptu kao primjer *ketonet pasima*.)

Rabbi Shaul Youdkovitch, Live Kabbalah:

PRAZNIČNI ZOHAR: HANUKA PREMA TRADICIJI

Osam dana proslave Hanuke počine 25. kisleva. Praznik obilježava pobjedu Hašmonejaca/Makabejaca nad sirijsko-grčkim carstvom, ponovno posvećenje hrama, te čudo ulja.

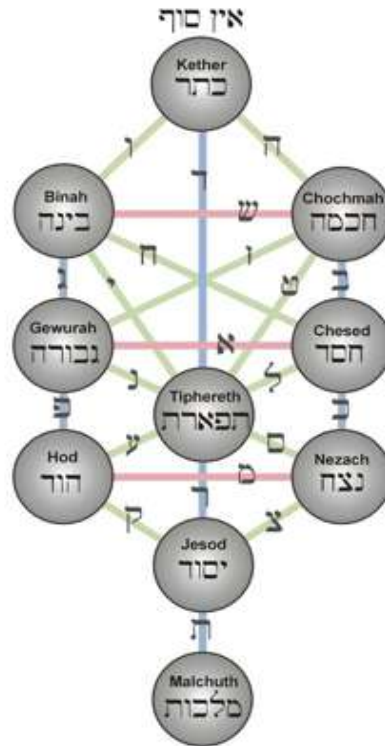
Paljenje svijeća

Glavna *micva* praznika je paljenje svijeća na hanukiji (svjećnjaku za Hanuku). Prvog dana se pali jedna svijeća (uz *šamaš* - dodatnu svijeću koja se pali svakog dana), drugi dvije svijeće, itd. Ova *micva* je u spomen na čudo ulja. Rečeno je u Talmudu (*traktat Šabat*) da su nakon pobjede Hašmonejci htjeli obnoviti aktivnosti Hrama, ali su pronašli čistog ulja za paljenje menore (hramskog svjećnjaka) kojeg je bilo dovoljno tek za jedan dan. Čudom, ovo ulje je gorjelo osam dana, što je dalo dovoljno vremena da se pripravi novo čisto ulje za održavanje svjetla na menori. U spomen na ovo čudo, veliki mudraci su dodali tradiciju paljenja svijeća tijekom osam dana Hanuke.

Micva uključuje izgovaranje triju blagoslova: "da palimo svijeću za Hanuku" i "Al HaNisim", a na prvi dan dodajemo također i "*Šehejenu*". Uobičajeno je da se poslije pjevaju pjesme o velikom čudu - pobjedi šačice ljudi nad mnoštvom, i o čudu ulja - među tim pjesmama su: "*HaNerot Halalu*" i "*Maoz Cur*". Prema halahi, svijeće se ne smiju koristiti u druge svrhe, već ih se smije samo gledati. Također je uobičajeno hanukiju staviti na prozor ili kod ulaznih vrata kuće u cilju obznaničavanja čuda.

Molitve

Tijekom Hanuke kada govorimo blagoslov nad hranom, dodajemo

Tihu molitvu "*Al HaNisim*". Na *Šaharit* dodajemo molitvu *Halel* i čitamo u Tori iz *paraše Naso* dio o žrtvama 12 vođa plemena i posvećenju (hanuka) Šatora sastanka.

Dodatni običaj je djeci davati Hanuka novčiće (*Hanuka gelt*) i jesti hranu prženu u ulju, poput krafni i *latkesa*, da nas podsjeti na čudo ulja. Također je uobičajeno da se pričaju priče o junaštvu žena, poput Jehudit, Jael (koja je ubila Siseru), te Hane i njezinih sedam sinova.

Hanuka prema kabali

Prema kabali svaki praznik otvara jedna vrata tijekom tog određenog doba godine i nudi nam duhovne energije koje drugim danima nisu dostupne. Svaki praznik otvara vrata jedinstvenoj i različitoj vrsti duhovnog prosvjetljenja.

Vrata koja se otvaraju na Hanuku povezuju nas sa silom čuda i moći da prevladamo zemaljsku suštinu

kako bi nemoguće pretvorili u stvarnost. Matitjahu (Matatija) Hašmonejac tu je duhovnu snagu otkrio i utro put za nas. Sada, svake Hanuke u svoje živote možemo povući moć čuda. Mnogi Kabalisti uče da je 25. kisleva bio određen za Hanuku od vremena stvaranja. Matitjahu je to otkrio i stavio to na raspolaganje svima nama, svakome pojedinom od nas.

Povijesno gledano, čudo Hanuke se dogodilo u to vrijeme (2. stoljeće p.n.e), i na tom mjestu (Izraelu), jer je tamo bilo ljudi koji su bili spremni učiniti sve što je moguće i usprotiviti se ograničenjima prirode i razuma da bi se borili za svoje pravo da zaštite svoje vjerovanje.

Što je čudo?

Prema kabali ne smatra se svaki izuzetan ili nadnaravan događaj čudom. Kabalisti uče da se korijen riječi čudo (נס *nes*) može čitati i kao "*nas*" (umaknuti, pobjeći), što znači da je čudo rezultat testa (*NiSajon* ניסיון) koji svaka osoba mora proći da bi pobjegla od svoje čudi i izdigla se iznad nje. Nastala promjena u karakteru osobe tada mijenja način na koji pravila života utječu na nas i našu sudbinu.

Prema kabali čuda nisu slučajni događaji. Mi imamo mogućnost da ih privučemo u našu stvarnost u bilo koje vrijeme, bilo gdje, i u svaki aspekt našega života. Intenzitet čuda ovisi o tome koliko truda uložimo u to da promijenimo tko smo i da nadvladamo našu urođenu negativnu i ograničenu prirodu. Mudrost kabale nas uči da, budući da živimo u materijalnom svijetu, da bismo probudili moć čuda i unijeli duhovno svjetlo u svoje živote tre-

nastavak na stranici 14

(nastavak s 15. stranice) **Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah: Hanuka prema tradiciji**

bamo poduzeti korake, a ne samo počivati na dobrim namjerama.

Na Hanuku primamo snagu za stvaranje čuda za cijelu godinu i za ponovno spajanje sa izvorom životne energije, zdravlja, uspjeha, samopouzdanja i kontinuiteta. Hanuka sličići praznicima u mjesecu tišreju (Roš hašana, Jom kipur, itd) koji omogućuju sličan pristup tim energijama. Naravno, u mjesecu tišreju povezivanje je snažnije, no ima i onih koji Hanuku nazivaju "malom" Roš hašanom. Neki čak kažu da iako sudbina biva odlučena u tišreju, ruka na nebesima ostaje otvorena do Hanuke, i čeka da se ljudi pokaju i promjene svoju sudbinu.

Zohar podučava da se događaji u materijalnom svijetu podudaraju s nevidljivim događajima u duhovnom svijetu. Pobjeda Hašmonejaca nad grko-sirijcima dogodila se u mjesecu kislevu, pod astrološkim znakom Strijelca. Kombinacija Jupitera, koji kontrolira Strijelca, stvara vezu prema dodatnoj mjeri sreće, uspjeha i obilja na jedan nevjerovatno čudesan način.

Suprotno različitim ilustracijama zodijska, Strijelac se na hebrejskom naziva KEŠET - duga: i piše se kao נשק što se može pogrešno pročitati i kao KAŠAT, što znači strijelac. Duga je pravi simbol kisleva i ona je nalik sili koja se otkrila u svemiru u to vrijeme. Duga sa svojim nevjerovatnim bojama sadrži tri kolone koje su tri osnovne energije iz kojih je izgrađena naš osobnost: desna kolona (želja za dijeljenjem), lijeva kolona (želja za primanjem) i srednja kolona (želja za primanjem u svrhu dijeljenja). Te tri sile postoje u svemu oko nas, a prema kabali, svaki puta kada se pojavi duga to je znak da gornji duhovni svijet ubrizgava sile ravnoteže i sklada u cijeli svemir. Ako znamo kako se povezati s

**Čudo je rezultat testa koji
svaka osoba mora proći da bi
pobjegla od svoje ćudi
i izdigla se iznad nje.**

**Nastala promjena u karakteru
osobe tada mijenja način na
koji pravila života utječu na nas
i našu sudbinu.**

ovim silama možemo ih koristiti tijekom mjeseca kisleva.

**Hanuka menora (hanukija) i
paljenje svijeća**

Ari objašnjava da kada upalimo svijeće za Hanuku, mi u naš materijalni svijet povlačimo duhovno svjetlo koje nam može pomoći da živimo boljim životom i nasiti nas tom energijom da nam pomogne prevladati prepreke rutine. Hanukija se pali ne zato da bi obilježila čuda i događaje iz povijesti, već da nam pomogne ostvariti duhovnu vezu sa svjetlom koje je otkriveno. Paljenjem svijeća s tom namjerom mi se izravno povezujemo s duhovnim obiljem.

Potpuna odanost Makabejaca otkrivena u njihovom trijumfu nastavlja se i danas. Sila koja se tada otkrila dostupna je i nama danas dok palimo blagdanske svijeće. Ova će nam sila pomoći da pobjedimo i u našim osobnim bitkama koje zahtijevaju našu vlastitu individualnu pobožnost, beskrajnu vjeru i dosljednost. Čuda i čudesa u svim aspektima našeg života - život, zdravlje, odnosi, osobni razvoj, itd stoje nam na raspolaganju. Korištenje tih sila je ono po čemu se razlikuje ispunjavajući i zadovoljan života od života promatrača.

Kako paliti svijeće?

Micva Hanuke je paliti svijeće tijekom osam dana praznika. Tri blagoslova nad svijećama predstavljaju tri kolone - desnu, lijevu i srednju (treći blagoslov, *Še'ehejanu* kaže se samo prve večeri). Mnogi pale hanukiju uz prozor kako bi se obznanilo čudo. Prema Šulhan Aruhu i Ariju hanukiju treba paliti kod ulaznih vrata u kuću, na strani nasuprot *mezuze* (s desne strane kada prema vratima gledamo iz unutrašnjosti kuće). Hanukija bi trebala biti postavljen na malom stolu (ne manjem od sedam širina dlana - 80cm - što se podudara sa sedam donjih *sefirot*). Ona bi trebala biti paljena kretnjom prema hanukiji odozgo prema dolje, da simbolizira svjetlo koje možemo povući iz gornjih svjetova u naš materijalni svijet.

Nakon što upalimo svijeće običaj je pjevati pjesme kao što su "*Ha'Ne-rot Halalu*" i "*Maoz Cur*", te sjediti uz svijeće pola sata nakon što su zapaljene, kako bi se nastavili povezivati s njihovim duhovnim svjetlom.

Snaga svijeća

Kabala nas uči koristiti svijeću da premostimo jaz između duhovnog i materijalnog svijeta. Kad se želimo povezati s duhovnom snagom koju ne možemo percipirati s naših pet osjetila, paljenje svijeća nam pomaže da to učinimo. Svijeće za šabat i blagdane nas povezuju s duhovnim svjetlom tog trenutka. Svijeća za *jarcajt* (svijeća u spomen) nas povezuje s dušom preminulog koja se više ne pokazuje u materijalnom svijetu. Svijeća se koristi i za vrijeme meditacije kao veza ka duhovnim frekvencijama, s kojima se inače na drugi način ne bismo mogli povezati. ■

Prevela Tamar Buchwald

Haftara za Vaješev

(Amos 2,6 - 3,8)

U ovoj ovoj haftari nailazimo na aluzije na prodaju Josipa od strane njegove braće, događaj o kojem govori ovoj jedna paraša.

Amos otpočinje s priekorom Židovskom narodu. B-g je s njima imao strpljenja i pored toga što su činili prijestup tri kardinalna grijeha – nečasnih spolnih odnosa, idolopoklonstva i ubojstva. No njihov četvrti grijeh prelio je čašu – maltretiranje nedužnih, udovica, siročadi i siromašnih.

B-g podsjeća Židovski narod kako ih je s ljubavlju izveo iz Egipta i vodio ih kroz pustinju tijekom četrdeset godina i nastanio ih u Svetoj zemlji. Tamo je nekima dao dar proroštva, a druge potakao da budu nazireji. Pa ipak, Židovski narod nije uzvratio na odgovarajući način – davao je vina nazirejima, i naredivao prorocima da ne proriču. Amos dalje opisuje B-žu kaznu za ovo pokvareno ponašanje: "I najhrabriji će se junaci u taj dan dati u bijeg, kaže Vječni."

Haftara završava s B-žjim ukorom pri čemu se On također prisjeća Svoje vječne ljubavi prema Svom narodu: "Počujte riječ ovu koju vam govori Vječni, o narode Izraelski, za sve pleme koje sam izveo iz zemlje egipatske, govoreći: Vas Ja između svih plemena zemlje izabrah; i zato ću vas kazniti za vašu bezakonja..." Za razliku od drugih naroda na koje B-g ne obraća tako neposrednu pažnju, B-ža ljubav prema Njegovom narodu tjera Ga da ih kažnjava za njihove grijeha, da ih čisti i potiče da se vrate na put pravde. ■

"B-ža ljubav prema Njegovom narodu tjera Ga da ih kažnjava za njihove grijeha, da ih čisti i potiče da se vrate na put pravde."

Halahlčka satnica (za grad Zagreb)

Datum	Alot Hašahar	Najranije Talit	Nec Hahama	Najkasnije Š'ma	Zman Tefila	Hacot	Minha Gedola	Minha Ketana	Plag Haminha	Šekia	Cet Hakohavim
utorak 8. 12. 2015.	5:47	6:23	7:24	9:36	10:20	11:48	12:10	14:22	15:17	16:12	16:54

Iz medija

PREGOVORI

Izrael prekida diplomatske kontakte s institucijama Europske unije i njihovim

Index 29.11.2015.

IZRAEL je objavio da prekida kontakte s Europskom unijom u bliskoistočnim mirovnim pregovorima zbog toga što je Bruxelles donio odluku o posebnom označavanju izraelskih proizvoda iz židovskih naselja na okupiranim teritorijama Zapadne obale.

Izraelski premijer Benjamin Netanyahu je naredio obustavu diplomatskih kontakata s institucijama Europske unije i njihovim predstavnicima o tom pitanju, navelo je ministarstvo vanjskih poslova u priopćenju.

Europska komisija je 11. studenoga usvojila nove smjernice za označavanje izraelskih proizvoda s palestinskih teritorija koje je 1967. okupirao

Izrael, tj. iz Zapadne obale i Golanske visoravni.

Izrael je odmah reagirao i osudio odluku EU-a te obustavio diplomatski dijalog s EU-om, a Palestinci su pozdravili korak u dobrom smjeru, iako nedovoljan.

Službeno izraelsko priopćenje u nedjelju potvrđuje da će obustava kontakata s Bruxellesom biti na snazi u očekivanju ponovno procjene uloge EU-a u mirovnom procesu. Priopćenje jamči da kontakti s dužnosnicima koji predstavljaju zemlje članice EU neće biti zahvaćeni tom mjerom.

Važno je objasniti da će Izrael zadržati diplomatske kontakte s europskim državama poput

Njemačke, Velike Britanije i Francuske, ali ne s institucijama Europske unije, naglašava se.

Mirovni proces s ciljem okončanja gotovo 70 godina dugog sukoba Izraela i Palestinaca je na mrtvoj točki više od godine dana kada je ponovo propalo američko posredovanje.

EU ne priznaje izraelsku okupaciju Zapadne obale, Gaze, Istočnog Jeruzalema i Golanske visoravni koje je Izrael prisvojio u Bliskoistočnom ratu 1967.

Smjernice Europske komisije nalažu da izraelski proizvođači moraju jasno označiti poljoprivredne proizvode i kozmetiku koja u EU stiže iz židovskih naselja na okupiranim područjima. Ta roba predstavlja manje od 1 posto ukupne trgovinske razmjene između EU-a i Izraela, ili 154 milijuna eura 2014. godine, prema podacima EK-a. ■

ZRAČNI UDARI

Netanyahu potvrdio da Izrael vodi operacije u Siriji

portal, 1.12.2015.

Izraelski premijer Benjamin Netanyahu je rekao u utorak da Izrael vodi operacije u Siriji, priznavši prvi puta jasno da njegova zemlja intervenira u susjednoj Siriji u kojoj već 4 i pol godine traje građanski rat.

'S vremena na vrijeme vodimo operacije u Siriji kako se ta zemlja ne bi pretvorila u frontu protiv nas', rekao je na konferenciji na sjeveru zemlje. 'Također poduzimamo sve kako bi izbjegli isporuku smrtonosnog oružja iz Sirije u Libanon', dodao je Netanyahu.

Prema izvoirima, Izrael je izveo desetak zračnih napada u Siriji

od 2013. od kojih je većina bila usmjerena na transporte oružja libanonskom Hezbollahu. Izraelski neprijatelj Hezbollah se bori u Siriji uz snage režima Bašara al Asada.

Izrael je nedavno objavio da je jedan ruski vojni zrakoplov iz Sirije greškom ušao u izraelski zračni prostor i zatim se vratio, a Netanyahu je dodao da se izraelske i ruske vojne snage koordiniraju kako bi spriječile incidente. Događaji posljednjih dana pokazuju koliko je ta suradnja važna za Izrael, dodao je.

Izrael je pripojio dio Golanske visoravni 1981. nakon što ga je

zauzeo u ratu u lipnju 1967. Izrael i Sirija su službeno u ratu. Izrael se ne želi miješati u sirijski sukob, ali brani svoje interese.

Crta prekida vatre na Golanu je

relativno mirna, ali stanje je napeto zbog rata u Siriji. Projektili redovno padaju na stranu Golana koju je Izrael okupirao ■